

# Презентація

з дисципліни : Екологічне право України  
на тему : “ Державне управління і контроль в галузі вивчення,  
використання та охорони надр ”

Підготувала:

Студентка групи ЮПР-304  
Харпаєва Аліна

Перевірів викладач :  
Богданець Аліна Вікторівна

Київ 2017р.

# План

## Вступ

1. Правова охорона надр.
2. Органи, що здійснюють управління і контроль в галузі вивчення, використання та охорони надр.
3. Компетенція органів управління.
4. Функції державного управління в галузі вивчення, використання та охорони надр.

## Висновки

## Список використаних джерел



# ВСТУП



## **Актуальність дослідження:**


Надзвичайно важливою ланкою економічно-соціального розвитку держави, формування її енергетичної незалежності є використання потенціалу надр, який надає можливість забезпечення життєво необхідних інтересів суспільства і виступає важливою гарантією національної безпеки. Однак, в умовах сьогодення спостерігається нераціональне та неконтрольоване використання надр, самовільне видобування корисних копалин, порушення правил екологічної безпеки та вимог охорони надр в процесі гірничої діяльності. Це призводить до виникнення несприятливих природних явищ, а тому питання, щодо державного управління та контролю в галузі вивчення, використання та охорони надр – є досить актуальним.




# ВСТУП

## **Мета дослідження:**

- охарактеризувати систему управління і контролю в галузі вивчення, використання та охорони надр;
- аналіз законодавчих приписів щодо повноважень органів державного контролю та нагляду за використанням та охороною надр;
- визначити систему нормативно-правових актів в галузі вивчення, використання та охорони надр.

 **Об'єкт дослідження :** суспільні відносини в галузі вивчення, використання та охорони надр; законодавство України та практика його застосування; повноваження державних органів, що здійснюють управління та контроль в галузі вивчення, використання та охорони надр.

 **Методи дослідження:** системно-структурний метод, метод аналізу та синтезу, діалектичний метод пізнання, конкретно-наукові методи.

# Правова охорона надр



сукупність правових норм та виникаючих на основі їх застосування правовідношень, направлених на здійснення заходів по збереженню надр, їх раціональне використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення для задоволення екологічних, економічних, культурно-оздоровчих потреб суспільства інтересах теперішнього та майбутніх поколінь.

- Виникнення права користування надрами, права та обов'язки користувачів надр, припинення права користування надрами, рішення спорів, заходи по охороні надр, відповідальність за порушення законодавства регулюються:
  - Конституцією України
  - Законом України “ Про охорону навколишнього природного середовища ”
  - Кодексом України «Про надра»
  - та іншими нормативно-правовими актами України.



Кодекс України «Про надра» носить яскраво виражену цільову направленість, основою якої є регулювання гірничих відносин з метою забезпечення раціонального, комплексного використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині та інших потреб суспільного виробництва, охорони надр, гарантування при користуванні надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища, а також охорона прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадян.

**Управління в галузі вивчення, охорони та використання надр** становить засновану на правових нормах діяльність відповідних органів Української держави з організації вивчення, раціонального використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині та інших потреб господарського комплексу, охорони надр в їх тісному взаємозв'язку з іншими природними об'єктами, забезпечення безпеки робіт при користуванні надрами, а також охорони прав підприємств, організацій, установ і громадян у цій сфері.



## Державне управління у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр здійснюють:



- 1 Кабінет Міністрів України;
- 2 Міністерство екології та природних ресурсів України;
- 3 Державна служба геології та надр України;
- 4 Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України;
- 5 Державна екологічна інспекція України;
- 6 Органи влади Автономної Республіки Крим;
- 7 Місцеві органи виконавчої влади;



# Органи державного управління в галузі використання і охорони надр прийнято класифікувати на

- *Органи загального державного управління* в галузі використання і охорони надр - це уповноважені законодавчими актами органи державної виконавчої влади, на які поряд із загальними повноваженнями у сфері соціально-економічного розвитку держави покладені також функції щодо забезпечення вивчення, ефективного використання і охорони надр.
  - Президент України;
  - Верховна Рада України;
  - Рада національної безпеки і оборони України;
  - Кабінет Міністрів України;
  - Органи влади Автономної Республіки Крим;
  - обласні, районні та міські державні адміністрації.
- *Органи спеціального державного управління відносно надрокористування* - спеціально уповноважені органи центральної виконавчої влади, що реалізують функції управління в галузі вивчення, використання і охорони надр, забезпечення безпеки робіт при користуванні надрами, охорони прав надрокористувачів, охорони навколишнього природного середовища від забруднення, пов'язаного з надрокористуванням тощо.
  - Органи надвідомчого управління і контролю в галузі екології – Міністерство екології та природних ресурсів України,
  - Міністерство охорони здоров'я України,
  - Державна служба геології та надр України,
  - Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України,
  - органи спеціалізованого поресурсового та галузевого управління, наприклад, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України.

## До відання Кабінету Міністрів України у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр належить:



- 1) реалізація державної політики у сфері регулювання гірничих відносин;
- 2) здійснення державного контролю за геологічним вивченням, використанням та охороною надр, а також за утворенням та використанням техногенних родовищ і переробкою мінеральної сировини;
- 3) визначення порядку діяльності органів виконавчої влади в галузі використання і охорони надр, координація їх діяльності;
- 4) забезпечення розробки загальнодержавних та регіональних програм у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр;
- 5) встановлення збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами;
- 6) організація державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин;
- 7) укладення угод про розподіл продукції щодо використання ділянок надр у виключній (морській) економічній зоні, на континентальному шельфі України тощо.

До відання Верховної Ради належать:

Компетенція Верховної Ради Республіки Крим, обласних рад у сфері регулювання гірничих відносин

Компетенція сільських, селищних, міських і районних рад у сфері регулювання гірничих відносин

- законодавче регулювання;
- визначення основних напрямів державної політики у галузі геологічного вивчення, розробка, використання і охорони надр;
- розробка, затвердження та реалізація місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, раціонального використання і охорони надр;
- оголошення геологічних об'єктів, що становлять наукову або культурну цінність, об'єктами природно-заповідної охорони;
- розробка, затвердження та реалізація місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, раціонального використання і охорони надр;
- здійснення контролю за використанням та охороною надр тощо.



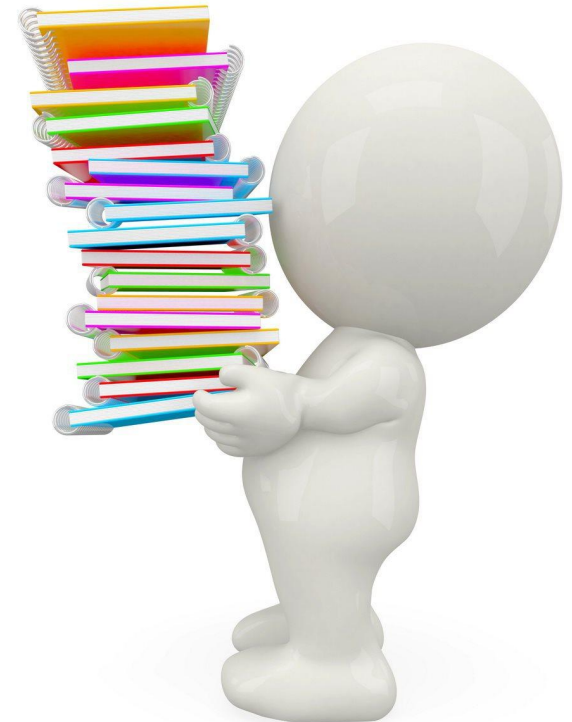
**Основні  
функції** державного  
управління у галузі  
геологічного  
вивчення,  
використання і  
охорони надр.

- планування використання і охорони надр;
- державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин;
- державний облік та кадастр родовищ, запасів і проявів корисних копалин та державний баланс запасів корисних копалин;
- правове регулювання розподілу та перерозподілу надр і корисних копалин;
- державний контроль і нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною надр; вирішення спорів з питань користування надрами.

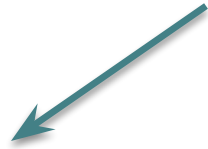
## Планування використання і охорони надр.



Основою для планового використання надр та їх охорони є облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин, а також ділянок надр, наданих у користування, не пов'язане з видобуванням корисних копалин. Проекти планів використання і охорони надр складаються відомствами, які видобувають і переробляють мінеральну сировину, галуззю в цілому і по найважливіших басейнах і підприємствах - Мінприроди України з подальшим затвердженням Кабінетом Міністрів України.



## Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин.



З метою створення умов для раціонального комплексного використання надр, визначення плати за користування надрами, меж ділянок надр, наданих у користування, запаси розвіданих корисних копалин підлягають державній експертизі. Надання надр у користування для видобування корисних копалин дозволяється тільки після проведення державної експертизи їх запасів.



Висновок державної експертизи є підставою для постановки розвіданих корисних копалин на державний облік. Державна експертиза може проводитися на будь-якій стадії геологічного вивчення родовища за умови, що геологічні матеріали, які подаються на експертизу, дають змогу дати об'єктивну оцінку кількості та якості запасів корисних копалин.

# Державний облік та державний кадастр родовищ, запасів і проявів корисних копалин та державний баланс запасів корисних копалин.



Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин містить відомості про кожне родовище, включене до Державного фонду родовищ корисних копалин, щодо кількості та якості запасів корисних копалин і наявних у них компонентів, гірничотехнічних, гідрогеологічних та інших умов розробки родовища та його геолого-економічну оцінку, а також відомості про кожний прояв корисних копалин.

## Кількість об'єктів обліку ДКРП (за видами корисних копалин):

### РОДОВИЩА:

Форма А	металічних корисних копалин	177
Форма Б	неметалічних корисних копалин	4895
Форма В	розсипні	28
Форма Д	нафти та газу	382
Форма Е	вугілля та горючих сланців	891
Форма Ж	гідромінеральної сировини	14
Форма К	торфу	111
Форма К1	сапропелю	308
Форма Л	техногенні	13

## ***Державний баланс запасів корисних копалин,***

який містить відомості про кількість, якість та ступінь вивчення запасів корисних копалин стосовно родовищ, які мають промислове значення. Відповідно до ст. 44 Кодексу України про надра, Державний баланс запасів корисних копалин містить відомості про розміщення родовищ, які мають промислове значення, рівень промислового освоєння, а також відомості про видобуток, втрати і забезпеченість суспільного виробництва розвіданими запасами корисних копалин.



Метою державного обліку запасів корисних копалин та наявних у них супутніх корисних компонентів є отримання систематизованої інформації про їх кількість, якість, ступінь геологічної та техніко-економічної вивченості і рівень промислового освоєння, а також відомостей про видобуток і втрати для прийняття управлінських рішень щодо забезпеченості економіки країни достовірними та вірогідними запасами мінеральної сировини, розробки планів розвитку промисловості, забезпечення раціонального і комплексного освоєння родовищ в процесі їх промислового використання, а також розробки напрямів подальшого геологічного вивчення надр.

За даними державного балансу запасів корисних копалин надаються відомості щодо якості і кількості запасів корисних копалин за запитами органів державної влади та місцевого самоврядування, які приймають рішення щодо управління процесом надрокористування, виступають з законодавчими ініціативами, проводять аналіз стану державного фонду надр, кількості та якості запасів сировини, оцінку поточного стану та перспектив розвитку видобувних галузей.



## Державний контроль і нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною.



Нагляд за геологічним вивченням надр (державний геологічний нагляд) здійснюється Мінприроди України та його органами на місцях.

Нагляд за безпечним веденням робіт, пов'язаних з користуванням надрами, покладається на державні органи державного геологічного нагляду, які здійснюють свою діяльність у взаємодії з органами державного

геологічного контролю, природоохоронними та іншими контрольними органами, професійними спілками.

- Державний нагляд за веденням робіт щодо геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною, а також використанням і переробкою мінеральної сировини (державний гірничий нагляд) здійснюється Державною службою гірничого нагляду та промислової безпеки України.
- Виробничий контроль за використанням і охороною надр підприємствами, установами і організаціями (надрокористувачами), які перебувають у віданні відповідних органів.

## Розпорядження геологічною інформацією.



Порядок розпорядження (надання у користування і продаж) відкритою геологічною інформацією про надра, отриманою за результатами робіт з геологічного вивчення надр, експлуатації родовищ корисних копалин або використання надр з іншою метою здійснюється відповідно до Положення про порядок розпорядження зазначеною інформацією, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 1995 року. Порядок розпорядження геологічною інформацією з обмеженим доступом визначається чинним законодавством України, зокрема законодавством України про державну таємницю.

*Геологічна інформація* -це зафіксовані дані геологічного, геофізичного, геохімічного, аерокосмічного, економічного змісту, що характеризують будову надр, наявні в них корисні копалини, умови розробки родовищ, інші якісні і кількісні параметри та особливості надр, і отримані за результатами геологорозвідувальних, геологоекономічних, науково-дослідних, експлуатаційних та інших робіт.



## Вирішення спорів з питань надрокористування.

Спори з питань користування надрами розглядаються органами державного геологічного контролю, державного гірничого нагляду, охорони навколишнього природного середовища, радами, місцевими судами загальної компетенції, загальними адміністративними судами, господарським судом або третейським судом у порядку, встановленому законодавством України.



# Вирішення спорів з питань надрокористування.

- **До компетенції рад**

- віднесені спори з питань користування надрами, пов'язані з розробкою родовищ загальнопоширених корисних копалин (місцевого значення), торфу, прісних підземних вод.

- **До відання органів державного гірничого нагляду**

- вирішення спорів між надрокористувачами з питань користування надрами у зв'язку з розробкою родовищ корисних копалин (крім родовищ загальнопоширених корисних копалин), з питань користування надрами з метою, не пов'язаною з видобуванням корисних копалин.

- **До відання органів державного геологічного контролю**

- вирішення спорів між надрокористувачами з питань користування надрами з метою геологічного вивчення надр.


## Вирішення спорів з питань надрокористування.


Розгляду місцевим судом загальної компетенції, адміністративним або господарським судом підлягають:

- фінансові, майнові та інші спори, пов'язані з користуванням надрами;
- оскарження рішень державних органів, які суперечать вимогам чинного гірничого законодавства, в тому числі про відмову в наданні ліцензії на право користування надрами або дострокове припинення права користування надрами;
- оскарження дій і рішень посадових осіб і органів, які суперечать вимогам чинного гірничого законодавства;
- оскарження стандартів, норм і правил щодо технології ведення робіт, пов'язаних з користуванням надрами, охороною надр і навколишнього природного середовища, які суперечать законодавству.



## ВИСНОВКИ:

 Державне управління та контроль у галузі охорони та використання надр — це система заходів (організаційних, технічних, технологічних, соціально-економічних, екологічних, правових тощо), передбачених чинним законодавством України, спрямованих на забезпечення раціонального використання надр і мінеральних ресурсів, недопущення шкідливого впливу робіт, пов'язаних із користуванням надрами, на збереження запасів корисних копалин, гірничих виробок і свердловин, що експлуатуються чи законсервовані, а також підземних споруд, запобігання шкідливому впливу гірничих робіт на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей.

 Проблема контролю у державному управлінні за вивченням, використанням і охороною надр тісно пов'язана з процесами, що характерні для сучасного етапу розвитку держави та новим розумінням ролі державного управління. В сучасних умовах контроль відіграє перш за все регулятивну роль, проте має і превентивне значення. Сутність контролю полягає в тому, що суб'єкт управління здійснює урахування і перевірку того, як об'єкт, що управляється, здійснює його приписи з метою блокування відхилень діяльності від заданої управлінської програми, а у разі виявлення порушень — приведення системи, що управляється, у стабільний стан за допомогою соціальних регуляторів.

## ВИСНОВКИ:

*Основним завданням державного управління відносинами надрокористування є забезпечення відтворення мінерально-сировинної бази, її раціонального використання і охорони надр.*

 *Завданнями державного управління є:*

- визначення обсягів видобування основних видів корисних копалин на поточний період і на перспективу по Україні в цілому і по регіонах;
- забезпечення розвитку мінерально-сировинної бази і підготовка резерву ділянок надр, які використовуються для будівництва підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- встановлення квот на поставку мінеральної сировини, що видобувається;
- запровадження зборів (платежів), пов'язаних з користуванням надрами, а також регулювання цін на окремі види мінеральної сировини;
- встановлення стандартів (норм, правил) у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр, безпечного ведення робіт, пов'язаних з користуванням надрами.

## Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30.
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546
3. Кодекс України «Про надра» від 27.07.1994 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 36, ст.340
4. Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015р. №1174 // Офіц. вісн. України – 2016. - №3. – ст. 192.
5. Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України: Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. №454 // Офіц. вісн. України. – 2011. - №29. – ст. 1260.
6. Кірін Р.С. Кодифікація законодавства про надра: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природо ресурсне право» / Р.С. Кірін. – К., 2016 – 36 с.
7. Разметев С.В. Правове забезпечення охорони надр/ С.В Разметев // Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: [монографія ] / [А.П. Гетьман, А.К. Соколова, Г.В. Анісімова та ін.]: за ред А.П. Гетьмана: - Х. :Право, 2014. – С. 290- 357.
8. Рудько Г. Нормативно-правове регулювання надрокористування / Г. Рудько, О. Миргородський, М. Курило та ін. – К., 2012.
9. Грицан О.А. Окремі проблеми здійснення державного контролю за використанням і охороною надр та шляхи їх розв'язання / О.А. Грицан// Держава і право. – 2011. – Вип. 52. – С. 411-416



Дякую за увагу ☺

